

# Wścieklizna

Jest najdłużej znaną i **najgroźniejszą chorobą odzwierzęcą**. Wścieklizna to wirusowa choroba zakaźna dotykająca centralnego układu nerwowego, na którą wrażliwe są wszystkie gatunki ssaków, w tym ludzie. Okres inkubacji choroby wynosi od kilku dni do kilku miesięcy. Wirus wścieklizny jest wrażliwy na wysoką temperaturę i światło słoneczne, a zarazem wysoce odporny na niskie temperatury.

Wirus wścieklizny przenoszony jest głównie poprzez kontakt śliny zakażonego zwierzęcia z uszkodzoną skórą lub błoną śluzową (pogryzienie). Inne możliwe zakażenia m.in. drogą aerogenną, dospojówkową lub poprzez transplantację narządów.

W Polsce rezerwuarem wścieklizny jest lis rudy.

**Wścieklizna jest chorobą śmiertelną**, która wg danych WHO rocznie powoduje zgon około 60 tysięcy osób, głównie w Azji i Afryce.

## Co zrobić w przypadku ugryzienia człowieka przez dzikie lub domowe zwierzę?

Należy jak najszybciej dokładnie przemyć wodą i mydłem ranę lub powierzchnię narażoną na kontakt ze zwierzęciem i skontaktować się z lekarzem medycyny.

Każde ugryzienie człowieka przez dzikie zwierzę lub wzbudzające podejrzenie pogryzienie przez zwierzę domowe wymaga dokładnego sprawdzenia. Zdarzenie powinno zostać zgłoszone powiatowemu lekarzowi weterynarii.

## Objawy wścieklizny:

Okres inkubacji choroby (okres od momentu zakażenia do wystąpienia objawów klinicznych) jest różny i zależy od kilku czynników (m.in. od ilości wprowadzonego do organizmu wirusa, jego zjadliwości, wrót zakażenia, rozległości ran, gatunku i wieku wrażliwego zwierzęcia)

Okres inkubacji trwa :

- u małych zwierząt (pies, kot, owca, koza, świnia) - od kilku do 90 dni;
  - u dużych zwierząt (bydło, koniowate) - od kilku do 180 dni.
- Przyjmuje się że okres inkubacji u zwierząt może trwać ok kilku dni do ponad 7 lat.

Choroba może mieć postać **cichą** lub **szalową**, objawy są różne i zależne od gatunku:

- psy - występuje niepokój, nadmierna pobudliwość, włączęgostwo, spożywanie niejadalnych przedmiotów, wzmoczony popęd płciowy, agresja, ochryple szczekanie, ślinotok, opadanie zuchwy z wypadaniem języka, zez, niedowłady kończyn i inne porażenia;
- koty - objawy podobne jak u psów, przy czym zwierzęta chowają się, uciekają, nieustannie miauczą, zachowują się agresywnie, a śmierć poprzedzona jest zwykle porażeniem kończyn;
- bydło - obserwuje się niestrawność i obniżone łaknienie, wzdęcie, zaparcie lub biegunkę, drgawki poszczególnych grup mięśni, ślinotok, parcie na przeszkody, ciągłe ryczenie, objawy podobne do rui, nienaturalne położenie głowy lub ogona, chwiejność i porażenia kończyn tylnych;
- świnie - występuje lęklivość, ochryple chrząkanie, kurczowe ruchy głowy i gryzienie ściółki;
- owce i kozy - odnotowuje się niepokój, wzmoczony popęd płciowy, ochryple beczenie, nagle porażenia i upadki;
- konie - obserwuje się wpadanie na ściany stajni, drgawki mięśniowe, objawy kolkowe i częste oddawanie moczu;
- zwierzęta dzikie - głównym objaw to utrata wrodzonego lęku. Występuje też agresja przejawiająca się atakami na zwierzęta domowe, gospodarskie i ludzi. Dodatkowo, u nietoperzy występuje utratę zdolności lotu,

nadpobudliwość na dotyk i dźwięk, przewracanie się na grzbiet i aktywność dzienną niespotykaną u zdrowych osobników.

Należy podkreślić, iż nie wszystkie wymienione objawy muszą wystąpić u każdego zwierzęcia zakażonego wirusem wścieklizny.

## **Podejrzenie wścieklizny i dalsze postępowanie**

W przypadku objawów nasuwających podejrzenie wścieklizny bądź też znalezienia martwego zwierzęcia (np. lis, nietoperz) sprawę należy zgłosić do właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii który oceni, czy podejrzenie jest zasadne.

Należy bezwzględnie unikać kontaktu z podejrzanym zwierzęciem i nie dotykać zwłok zwierząt podejrzanych.

Gdy podejrzenie zostanie uznane za zasadne powiatowy lekarz weterynarii wprowadza stosowne środki mające na celu stwierdzenie lub wykluczenie wścieklizny.

## **Profilaktyka wścieklizny**

### **Szczepienia ochronne lisów wolno żyjących**

W Polsce rezerwuarem wirusa wścieklizny jest lis rudy dlatego na obszarach o największym ryzyku wystąpienia wścieklizny Inspekcja Weterynaryjna prowadzi szczepienia lisów wolno żyjących. Szczepionka zachowana w blistrze zatopiona jest w przynęcie która ma zachęcić zwierzę do jej zjedzenia. Tak przygotowane szczepionki rozrzuca się z samolotu/śmigłowca bądź wykładane ręcznie (po uprzednim poinformowaniu o akcji szczepień ochronnych, ich terminie, miejscowościach i obszarach)

Należy bezwzględnie unikać kontaktu ze szczepionką przeznaczoną dla lisów oraz uniemożliwić taki kontakt zwierzętom domowym. Osoba, która miała styczność ze szczepionką powinna zgłosić się do lekarza medycyny, natomiast kontakt zwierzęcia domowego należy zgłosić lekarzowi weterynarii.

### **Szczepienia zwierząt domowych i gospodarskich**

W Polsce zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, **obowiązkowemu szczepieniu przeciwko wściekliznie** podlegają psy powyżej 3, miesiąca życia. Na obszarach występowania wścieklizny zalecane są również szczepienia kotów, a także zwierząt gospodarskich, jeśli mogą mieć one kontakt z dzikimi zwierzętami, takimi jak: lis, jenot, kuna itp.